Reclame-maken.

Ds. Renkema waarschuwt in het *Gereformeerde Volksblad* tegen de Engelsch-Amerikaansche gewoonte om reclame te maken voor de predikatie.

Tot de eigenaardigheden van Londen behoort zeker ook wel het reclamemaken op kerkelijk gebied. Op groote aanplakborden wordt daar b.v. bekend gemaakt, dat de heer X. (een beroemd prediker) in eene of andere kerk op treden zal.

Ook in Amerika is die gewoonte op vele plaatsen in gebruik, gelijk men ons wel heeft medegedeeld.

Amerika is het land van de reclame, zooals men wel weet. Het „roeren van de groote trom," gelijk het heet, is daar aan de orde van den dag, en menige zoogenaamde Christelijke Kerk tracht door kunst- en vliegwerk haar kwijnend bestaan te rekken, of ook tot eenige bateekenis te geraken.

De Gereformeerde Kerken hebben echter daarvan nooit willen weten. Zij hebben het altijd beneden hare waardigheid geacht, om door geruchtmakende middelen het volk tot zich te trekken.

En wij meenen, dat zij te dezen opzichte recht hebben geoordeeld. De Heiland, haar Koning, verhief zijn stem niet op de straten, en Hij liet niet voor zich trompetten. Ook hierin heeft de Kerk Hem na te volgen.

Doch daarom moet ook geprotesteerd tegen het verlaten van den weg, door de Gereformeerde Kerken te dezer zake tot hiertoe bewandeld.

Dat geschiedt toch, als b.v. in de dagbladen door een Dienaar des Woords uit onze Kerken wordt bekend gemaakt, dat hij in de a.s. godsdienstoefening „het maatschappelijk vraagstuk" hoopt te behandelen en op een groote opkomst rekent.

Dat geschiedt ook, als in de courant wordt aangekondigd, dat zeker Kerkgebouw verbeterde gasverlichting heeft gekregen, weshalve het publiek wordt uitgenoodigd om van het „nieuwe licht" getuige te zijn. Dat geschiedt vervolgens ook door de bekendmaking van een „mooien tekst," dien de dominee behandelen zal.

Al het gebruiken van zulke reclame-middelen vervalscht het begrip van de Bediening des Goddelijken Woords.

De Kerk is geen vergaderplaat van Jan en Alleman; ze is de plaatse des gebeds, waar de gemeente Christi verschijnt, om het Woord Gods te hooren en zijn heilig aangezicht te zoeken.

Al het gebruiken van zulke reclame middelen secularisseert, d.w.z. verwereldlijkt de samenkomsten der gemeente, en doet haar daarom veel meer kwaad dan goed.

Het brengt inderdaad geestelijke schade met zich mede, als men door wereldsche praktijken de Kerk met hoorders tracht te vullen. Men haalt op die wijze de wereld in de Kerk; men komt in gevaar van een Evangelie te verkondigen „naar den mensch;" men maakt van de Kerk een station voor z.g. lowendige Zending; en, wat bepaald het ergste is, men verlaagt de heiligheden des Heeren.

Laat derhalve dit kwaad in zijne geboorte worden gestuit!

Hiermede is niets te veel gezegd.

Reclame hoort op het gebied van den handel thuis, maar niet in de Kerk des Heeren.

Ons kerkelijk handboekje.

Het Handboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland onder redactie van Ds. Feringa te Zaandam en Ds. Littooy te Middelburg, verscheen ten 16e male bij de firma Le Cointre te Middelburg.

Gaarne vestigen wij weder de aandacht op dit nuttig boekske, dat tegen den zeer lagen prijs van 35 cent beschikbaar wordt gesteld, niettegenstaande het bijna 300 bladzijden bevat.

Vorm en inhoud zijn, behoudens de begrijpelijke veranderingen in de opgaven, vrijwel gelijk gebleven. De redactie heeft winst gedaan met de uitgebrachte critiek en hier en daar verbeteringen aangebracht. Daardoor heeft dit werk aan bruikbaarheid nog gewonnen.

Niettegenstaande zulk een handboek hoofdzakelijk bestaat uit dorre namen en cijfers, heeft het toch voor ons kerkelijk leven geen gering belang. Die cijfers zijn in zooverre welsprekend, als ze ons een kort overzicht leveren van winst en verlies over het afgeloopen jaar en als 't ware het saldo geven van onze kerkelijke rekening.

Uit de statistiek op blz. 214 blijkt, dat het totaal aantal der classen 50, der kerken 684, der dienstdoende predikanten 584 en der vacaturen 158 is.

In het afgeloopen jaar kwam op één plaats, te Dordrecht, de samensmelting tot stand. Daardoor werd het aantal saamgesmolten kerken 67, terwijl op 38 plaatsen de kerkelijke gedeeldheid nog bleef voortbestaan. Snelle vooruitgang is op dit gebied dus niet waar te nemen. Moge 1904 een beter resultaat opleveren.

Verblijdender is het feit, dat op vijf plaatsen een kerkeraad gevestalleerd werd en het werk der reformatie dus niet stil staat. Al zal op deze plaatsen wel een groep van gelooviger bestaan hebben, die kerkelijk met de Gereformeerden meeleefden, toch getuigt het van wasdom, dat men tot het instellen der ambten kon overgaan.

Het aantal vacaturen blijft nog steeds zeer hoog. Het vorig jaar was het 157, thans 158. Men vergete echter niet, dat het meerendeel dezer vacante Kerken financieel te zwak is om een eigen predikant te kunnen beroepen.

Het getal der studenten, die zich voor den predikdienst voorbereiden, zal dan ook wel meer dan voldoende blijken om in den nood der Kerken te voorzien. Aan de Vrije Universiteit toch zijn 94 studenten in de theologie ingeschreven, terwijl de Theologische school te Kampen 24 leerlingen heeft. Trekt men hier af de zeven studenten, die reeds predikant zijn, maar voor den doctoralen graad zich voorbereiden, dan bedraagt het totaal toch nog 111 studenten in de theologie. Men kan dus rekenen, dat gemiddeld per jaar een kleine vijf en twintig candidaten zich voor den kerkedienst zullen aanbieden.

Wat eindelijk den dienst der Zending aangaat, blijkt, dat op Midden-Java drie Dienaren des Woords werkzaam zijn en een op het punt staat uitgezonden te worden; terwijl Soemba een Zendingsdienaar bezit. Twee missionaire predikanten zijn met verlof in Nederland. Rekent men hierbij de beide predikanten van Batavia en Soerabaya, dan hebben de Gereformeerde Kerken dus negen predikanten, die in Indië werkzaam zijn of voor den dienst in Indië zijn bestemd. Een getal, dat zeker op winste wijst bij vroeger, maar toch nog o zoo klein is vergeleken bij wat andere Gereformeerde Kerken in het buitenland doen en wat de schreiende nood in Indië van onze Kerken vraagt.

Provinciale Universiteitsdag

Het goede voorbeeld, door Friesland gegeven met zijn uitnemend geslaagden Universiteitsdag, zal door Zuid-Holland worden gevolgd.

10 Februari hopen de vrienden der Vrije Universiteit te 's Gravenhage saam te komen in Diligentia.

Als sprekers zullen optreden Mr. Anema, Dr. Bavinck en Ds. Fernhout.

Wij twijfelen niet, of ook deze samenkomst zal druk bezocht worden. Zuid Holland staat met Friesland in de Calvinistische actie vooraan. En wie goed Calvinist is, kan niet anders dan een voorstander zijn van een Hoogeschool, die de Gereformeerde beginselen voor heel de wetenschap wil belijden.

Ga dan ook van dezen Provincialen Universiteitsdag nieuwe bezieling uit; worde de belangstelling en de liefde voor de Vrije Universiteit er door aangewakkerd, en blijke het steeds meer, dat de Vrije Universiteit het vereenigingspunt is voor allen, die de hooge roeping, ons opgelegd, en der tijden nood verstaan.

Uit de Pers.

Over de dankzegging na het Avondmaal schrijft Prof. Bouwman in de *Bazuin* het volgende:

Het is een algemeene gewoonte in de Gereformeerde kerken dat na de viering van het H. Avondmaal een nabetrachtingsleerrede gehouden wordt. In deze gewoonte ligt ongetwijfeld iets goeds. Het is goed dat de gemeente den Heere danke voor alle goede gave, maar in het bijzonder voor de kostelijke gave, die Hij schonk in het Avondmaal, waardoor Hij de zijnen temidden van des levens strijd wil sterken in het geloof, en hunne hongerige en dorstige zielen wil voeden en verkwikken.

Toch is het houden van zulk een nabetrachtingsleerrede over een zoogenaamde vrije stof door de oude Gereformeerden niet onverdeeld goedgekeurd. De Synode van 1574, die veel voor de liturgie gedaan heeft, bepaalde den 21sten Juni (dat 's namiddags, als het nachtmaal gehouden is, de predikatie van den Catechismus naar de gewoonte gehouden zal worden". De oude Gereformeerden stonden er zeer sterk op dat de Catechismus geregeld voor de gemeente werd verklaard opdat zij gefundeerd werd in de leer der waarheid en gewapend stond tegenover allerlei afwijkingen en ketterijen. Daarom moest de Catechismus in een geheel jaar rond gepreekt worden. Een afzonderlijke prediking tot dankzegging achtte de Synode niet noodig. Wel moest een openbare dankzegging worden uitgesproken, doch met het oog daarop besloot de Synode: »Men zal ook een korte inleiding maken tot d nkzegging na het Nachtmaal des Heeren, waarin de Christenen van de groote liefde Christi ten onswaart en de dankbaarheid die wij schuldig zijn vermaand worden" Art. 79. De Synode van 1578, Art. 68, bevestigde dit besluit. Er bleven evenwel kerken, die liever een vrije stof zagen behandeld in den dienst na het Avondmaal. De Synode van 1581 kwam daarom op deze zaak terug, en besloot, op de vraag van Brabant of het niet beter was dat de kerken zich hielden aan het genoemde besluit van 1578, »dat de kerken vrij waren of zij met den Catechismus zouden voortgaan, dan wel of zij iets anders dat tot dankzegging op het H. Avondmaal dienen kon, zouden prediken," (Vr. 68). Doch de volgende Nat. Synode, ofschoon zij niet uitdrukkelijk spreekt over de nabetrachtingsleerrede, keurde schijnbaar de behandeling van een vrije stof minder gewenscht, daar zij, Art. 61, er den nadruk op legde dat des namiddags de Catechismus onafgebroken moest verklaard worden en dan in een jaar ten einde gebracht. De Prov. Synoden in de verschillende gewesten drongen bij herhaling er op aan, dat naar den door de Nat. Synode gestelden regel gehandeld werd

Onze vigeerende K. O. heeft in deze zaak geen bepaling gemaakt. Ongetwijfeld evenwel stonden de vaderen in 1619 op hetzelfde standpunt als in 1574, daar zij in Art. 68 omschreven dat de dienaren alom des Zondags in den namiddagdienst den Catechismus kortelijk zouden uitleggen zalzoo dat dezelve jaarlijks mag geeindigd worden volgens de afdeeling van den Catechismus zelf daarop gemaakt" Deze taak konden de dienaren onmogelijk afdoen, wanneer zij, zes maal in het jaar, na het Avondmaal een vrije stof in plaats van den Catechismus behandelden

Eene afzonderlijke predikatie tot nabetrachting van het H. Avondmaal hebben de oude Gereformeerden dus nimmer aanbevolen. En o. i. terecht. Immers het formulier zelf geeft zoo schoon een woord van dankzegging, waar, na de bediening, de dienaar spreekt: »Geliefden in den Heere, dewijl de Heere nu aan zijne tafel onze zielen gespijzigd heeft, zoo laat ons al te zamen zijnen naam met dankzegging prijzen; en een iegelijk spreke in zijn hart aldus: Loof den Heere," enz., waarna dan een tiental verzen uit Ps. 103 en eenige andere uitspraken der Schrift volgen, en het formulier met dank gebed besloten wordt. Wanneer het formulier gelezen is, is daarmede ook de Avondmaalsdienst en tevens de dankzegging op het Avondmaal ten einde gebracht.

Een nabetrachtingsleerrede draagt dan ook een geheel ander karakter dan de voorbereidingspredikatie. Deze laatste achtten de Gereformeerden beslist noodig. De Synode van 1574 sprak, Art. 74 »In de voorbereiding tot het Nachtmaal des Heeren zal men een simpele predikatie doen, naar de gewoonte, in welke gehandeld zal worden van de beproeving des menschen en de verzoening met God en met den naaste, met vurige gebeden". Ongeveer gelijkluidend de Synode van 1578, Art. 68.

De vaderen wilden dat de gemeente bewust leef de en met volle kennis van de verborgenheden des geloofs en der sacramenten tot den disch des Heeren zou toegaan. Om die reden wilden zij dat telkenmale voor de bediening des H. Avondmaals het formulier zou gelezen worden, waarin de inhoud en de beteekenis van het sacrament uiteengezet wordt en de rechte gestalte wordt aangewezen, in welke de gemeente aan de tafel des Heeren heeft te komen. Doch behalve deze herinnering door het formulier achtten zij een afzonderlijke voorbereidingspredikatie noodig, waarin op de zelfbeproeving werd aangedrongen, met het doel dat de leden der gemeente zichzelf zouden onderzoeken, in welke verhouding zij staan tegenover God en den naaste, opdat zij op de rechte wijze mogen naderen tot den heiligen disch en alle ban in de gemeente worde uitgeoefend.

Het moest eigenlijk wel zoo zijn dat een voorbereidingspredikatie niet noodig was evenmin als eene afzonderlijke opwekking voor den dienst des Avondmaals. De geloovigen moesten ten allen tijde leven naar het Woord en gaarne, naar den wille Gods, komen waar de Heere roept en op de wijze, waarop Hij het begeert, maar ook de geloovigen zijn zondaren en hebben wegens hun zondig hart en hunne dagelijksche struikelingen altoos weer herinnerd te worden aan hunne roeping. Bovendien kunnen er huichelaren zijn temidden der gemeente en ook voor hen is de opwekking tot zelfbeproeving steeds noodig, opdat zij het heilige niet gemeen achten, en niet ongewaarschuwd blijven en opdat zij tot bekeering mochten komen.

Wij mogen derhalve de voorbereidingspredikatie en de nabetrachting niet geheel op een lijn stellen. Evenwel kan een predikatie tot dankzegging op het H. Avondmaal niet veroordeeld worden. Integendeel, zij is zeer gewenscht, mits maar niet steeds de Catechismus prediking onderbroken wordt. Trouwens een woord van dankzegging kan ook zeer gevoeglijk verbonden worden aan de verklaring van den Catechismus, die 's middags of 's avonds na den Avondmaalsdienst gehouden wordt. Moet niet elke prediking de gemeente opwekken tot een dankbaar heilig leven? En is de behandeling van on en Catechismus, die toch bij uitnemendheid practisch is, daarvoor niet geschikt!

Naar onze overtuiging is dere wijze van doen, zooals in onderscheidene, misschien wel in de meeste Gereformeerde kerken, gebruikelijk is, het meest aan te raden.

Waar thans in rommige classen over deze materie gesproken wordt, schijnbaar met de bedoeling om de nabetrachtingsleerrede geheel af te schaffen, daar blijve men bij de algemeene lijn door onze vaderen getrokken. Men bespreke het meer of min wenschelijke. Men overtuige, men dwinge niet, vooral niet in zaken van meer ondergeschikt belang.

Officieele Berichten.

De Kerkeraad der Geref. kerk te Ankeveen heeft besloten ook dit jaar aan Ds. E. Th. Ploos van Amstel, Ruischstraat 61, Amsterdam, de beurten toe te zeggen zoo als hij die sints vier jaar in de bediening des Woords en der Sacramenten heeft vervuld, met den wensch dat dit ter navolging moge strekken voor andere vacante Kerken.

Ook is gebleken dat de losmaking van de Kerk van Oosterend (Fr.) geen beletsel voor hem is, een eventueele beroeping in ernstige overweging te nemen.

Namens den Kerkeraad,
N. Holdinga, *Scriba*.

Ankeveen, 18 Jan. 1904.

Aan den avond van 17 Januari nam onze geliefde herder en leeraar, de WelEerw. heer Ds. J. Kok, na een 10jarig verblijf en gezegend en genoegelijk verkeer en arbeid, afscheid van zijn geliefde gemeente met een predikatie over een voor deze aandoenlijke ure gepast en vertroostend Schriftwoord opgeteekend bij Filippenzen 1 : 6. „Vertrouwende dit zelf, dat Hij die een goed werk begonnen heeft, dit zelve zal voleindigen op den dag van Jezus Christus."

Behalve de gemeente waren er nog vele vrienden in het kerkgebouw.

Aan het einde werd een hartelijk en bemoedigend woord, mede namens de gemeente, den scheidenden leeraar met zijn gezin toegesproken bij hun vertrek naar Bedum, door den grijzen ambtsbroeder den WelEerw. heer Ds. J. W. H. van Baalen, Em. Predikant der Geref. kerk, waarna staande door de geheele vergadering nog biddend werd gezongen Ps. 121 : 4. Dat ook wij weer spoedig een leeraar ons van God gegeven mogen ontvangen!

De kerkeraad der Geref kerk te Nijmegen:
B. van Durren, *scr.*

Nijmegen, 19 Jan. 1904.

De kerkeraad der Geref. kerk van Lollum en Waaxens (Fr.) maakt langs dezen weg aan belanghebbenden bekend, dat hij besloten heeft op geene bei wijze steun te bieden aan collectanten voor eenige zaak, die niet te voren een aanbeveling van den kerkeraad hebben gevraagd en ontvangen.

Namens den kerkeraad voornoemd:
R. M. Westerink, *praeses*.
A. Elshout Rz., *scriba*.

Zondag 11. was het voor de kerk van Berkel c.a. een dag van rijken zegen.

Na slechts drie maanden herderloos te zijn geweest, mochten bij vernieuwing onze oogen onzen leeraar zien.

Des 's morgens trad voor de gemeente op de WelEerw. heer Ds. Schweitser van Buiksloot, die naar aanleiding van Rom. 10 : 15b, onzen van Monnikendam tot ons overgekomen leeraar Ds. L. J. C. Kreijt, op treffende wijze tot zijn dienstwerk inleidde. Waarna in den middagdienst onze leeraar zich met een kernachtige predicatie, waaraan Z.E.W. 1 Kor. 1 : 23 en 24 ten grondslag had gelegd, en met enkele schoone toespraken aan de gemeente verbond.

Nadat door een deputatie van de Zusterkerk van Zegwaart, mede vergaderd, bij monde van Ds. van Loon, eenige hartelijke woorden waren toegesproken, zong de gemeente haren leeraar toe Ps. 121 : 4.

Bekwame de Heere Zijnen dienstknecht, om den rijkdom der genade, besloten in Jezus Christus en dien gekruist, voor de gemeente te vertolken, en geve Hij aan de kerk van Monnikendam weder spoedig den man van Zijnen raad.

Namens den kerkeraad:
S. Wouda, *sub. scriba*.

Berkel, Jan. 1904.

Kort Verslag van de Vergadering der classis Amersfoort, gehouden 12 Januari 1904.

1. Ds. Donner opent als praeses de vergadering, laat zingen Ps. 119 : 3, leest Ps. 121 en gaat voor in gebed.

2. De credentialen worden onderzocht; alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.

3. Ds. Koppe van Bunschoten A wordt door den praeses verwelkomd en de notulen der vorige vergadering gelezen en vastgesteld.

4. Eene missive der classis Zierikzee wordt voor kennisgeving aangenomen; aan 2 hulpbehoevende kerken op hun verzoek financieele steun verleend en aangaande eene circulaire van Deputaten der Arnhemsche Synode voor de regeling der Emeriti, enz., zal het oordeel der kerkeraden worden ingewonnen, waarna ze op de volgende vergadering zal worden behandeld.

5. De boeken der verschillende Deputaten worden nagezien en in orde bevonden.

6. De vacaturebeurten worden aldus geregeld: Maartensdijk: Februari Ds. Koppe; Maart, Ds. Donner; April, Ds. Bolwijn.

Renswoude: Februari, Ds. de Bruijn; Maart, Ds. den Hengst. De verschillende consulentschappen worden gecontinueerd.

7. De Deputaat der Zending brengt rapport uit, waarbij o. a. blijkt dat de samenwerking met Gelderland is afgesprongen. Met het oog op de povere resultaten van onderscheidene classicale Zendingsdagen, wordt het wenschelijker geoordeeld om den Zendingsijver door persoonlijke bewerking in de kerken aan te vuren.

8. Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. O. worden de gevraagde adviezen gegeven.

9. Het onderzoek naar de vordering der inee smelting van plaatselijk nog gescheiden kerken, leidt er toe om deze aan te sporen meerdere pogingen tot toepadering te beproeven en daartoe ieder voor zich het initiatief te nemen.

10. Het blijkt, dat, inzake de bearbeiding van nog niet ontkomen kerken, er binnen het ressort der classis nog nergens eene geopende deur werd gevonden.

11. De kerk van Westbroek wordt aangewezen om de volgende vergadering bijeen te roepen op 12 April, a. s.

12. Na psalmgezang en dankgebed door den assessor Dr. Gispen, wordt de vergadering door den praeses gesloten.

Namens de classis:
H. de Bruijn, *h. t. Scriba*

Buitenland.

Duitschland. Medische zending.

De gedachte om ook door middel van het hulp bieden voor de krankheden des lichaams ingang te vinden om den Heidenen het Evangelie te verkondigen, heeft ook in Duitschland post gevat. Er bestaat te Stuttgart een vereeniging voor medische zending, die reeds haar vijfde jaarverslag de wereld inzond. Deze vereeniging, die een krachtig leven openbaart, heeft een hospitaal in Bonaker in Kameroen, een tweede te Kayintschu in het zuiden van China, aan welks hoofd de Bazelsche zendingsarts Dr. Wittenberg staat. Ook was de vereeniging in staat, middelen bijeen te brengen om een nieuw hospitaal voor melaatschen in Kalikut in Indie te stichten. Om het aantal artsen der Bazelsche zending te vermeerderen, ondersteunt de vereeniging ook studenten in de medicijnen gedurende hun studietijd, en voorziet de missionaire artsen, die reeds naar het zendings terrein vertrokken, van geneesmiddelen, chirurgische instrumenten enz. en geeft deze ook de gelegenheid om met vakmannen in overleg te treden.

Uit het jaarverslag blijkt, dat de vereeniging te Stuttgart organisch met de Bazelsche zendingvereeniging verbonden is en dat er op dit oogenblik 18 Duitschers in dienst van de Protestantsche zending zijn. Vijf zijn in dienst van de Bazelsche zending, vier in die van de Rhijnsche zendingvereeniging, drie in die van de Broedergemeente, twee in die van de Duitsche zending in het Oosten, twee in die van de Algemeene Evangelisch Protestantsche zending vereeniging, één in die van de Berlijnsche en één in die van de Leipziger zending. Door het steeds vooruitschuiven van zendingsstations in Heidensche en Mahomedaansche landen, en door de schreiende behoefte aan geneesheeren die in alle landen waar men het Evangelie brengen wil, bestaat, is de behoefte aan zendings artsen zeer groot. Daarbij komt, dat naar verhouding van uit Engeland en Noord Amerika heel wat meer missionaire artsen uitgezonden en onderhouden worden, dan van uit Duitschland. Terecht merkt het jaarverslag op, dat de missionaire arts niet alleen een baanbreker is voor Christelijke beschaving, maar ook dat hij een pionier is voor den zendingsarbeid vooral in zulke landen, die tot hiertoe min of meer voor de prediking van het Evangelie ontoegankelijk waren.

Noorwegen Verandering in het kerkbestuur gezocht.

Het is bekend dat in de Noordelijke rijken bij de invoering der reformatie het bisschoppelijk ambt is gehandhaafd, even als men in Lutherse kerken en zelfs in sommige Gereformeerde kerken dat ambt onder den naam van superintendent heeft laten bestaan. De Luthersche staatskerk in Noorwegen om at een zestal bisdommen In den laatsten tijd openbaart zich echter een streven om de kerkelijke organisatie te veranderen. De proost Quvisling heeft zich aan het hoofd dier beweging gesteld om gedaan te krijgen, dat men in plaats van zes bisschoppen, regentien proosten krijgen zou! Er is niet veel kans op dat deze gedachte zal verwezenlijkt worden. Veeleer schijnt men in Noorwegen er op bedacht, om de gedachte dat er opper toezicht over predikanten en kerken moet zijn, nog verder te willen uitwerken, door een van de zes bisschoppen tot aartsbisschop te verheffen. In Zweden heeft men zulk een aartsbisschop; waarom zou men er geen in Noorwegen aanstellen?

Welk een voorrecht hebben de Gereformeerde kerken, die als grondstelling voor het bestuur der kerk aanstonds aannamen dat alle ambtsdragers gelijk zouden zijn!

N.-Amerika. Eene rectificatie. The Banner of Truth.

Toen wij eenigen tijd geleden naar aanleiding van een bericht uit N.-Amerika, dat de Classis van Grand River van de *Dutch Reformed Church* geweigerd had een voorstel tot verandering der Liturgie aan te nemen, zeiden, dat het maken van verandering in de Liturgie een zaak is van alle Gereformeerde kerken in Generale Synode vergaderd, hebben wij niet bedoeld, dat de Gereformeerde kerken in N.-Amerika niet gerechtigd zouden zijn eene wijziging in den *vorm* onzer liturgische geschriften te maken. Wij houden ze daartoe wel gerechtigd. Wij zeggen daarom met *de Hope*: „Indien het herzien van de liturgie het leerstellig karakter derzelve ongeschonden laat, dan zien wij er geen gevaar in, al is de liturgie in de eene kerkengroep een weinig langer dan in de andere en al zijn de uitdrukkingen niet altijd dezelfde."

Immers heeft die liturgie haar fundament in de dogmatiek, en al wat de leer aangaat, is niet een speciaal eigendom van de eene of andere kerkengroep, maar van alle Gereformeerde kerken saam. Dat we zoo schreven gelijk wij deden, vindt zijn oorzaak in de vrees, dat, als men in Amerika aan het wijzigen der liturgie ging beginnen, niet alleen de *vorm* zou worden veranderd, maar dat men ook aan den inhoud zou tornen. En nu is onze raad: wanneer ge daartoe wilt overgaan, doe het dan nooit zonder advies der Gereformeerde kerken, waarmede gij correspondentie onderhoudt.

Inmiddels verheugen wij er ons in, dat Dr. Steffens in de *Hope* uitspreekt: „Daarin nu, dunkt mij, bestaat onze roeping, dat wij toezien, dat onze Engelsch-sprekende kerken niet een liturgie in handen krijgen, die de waarheid, zooals wij die als Gereformeerden belijden, òf verminkt òf op den achtergrond plaatst". Met dit streven zijn wij van harte vereenigd.

Maar zeer verbaast het ons, dat Dr. Steffens de volgende woorden neerschreef: „De hervorming heeft de eenheid der kerk in hare zichtbare openbaring voor goed gebroken. Ik meen het is Dr. Kuyper, die ergens zegt, dat de eenheid der lokale kerken niet gevonden wordt in eene zichtbare samenvatting van alle kerken, maar veeleer in hetgeen wij in de Dogmatiek de heilige algemeene, Christelijke kerk noemen. Wie eene zichtbare eenheid van alle gereformeerde kerken begeert, moet zijn model zoeken in de Roomsche kerk... Wie de eenheid van alle gereformeerde kerken wil, zal spoedig tot de overtuiging komen dat hij behoefte heeft aan een gereformeerden paus, die door zijn gezag de eenheid weet te verkrijgen. Met de verkrijging van een gereformeerden paus zouden wij echter ophouden, Gereformeerde kerken te zijn. De fictie van eene zichtbare algemeene kerk, die geen geographische en nationale grenzen kent, moeten wij opgeven. De ontwikkeling der gereformeerde kerken is niet overal dezelfde. Onze politieke en maatschappelijke omgeving heeft eenen invloed op onze ontwikkeling".

Wat zullen wij tot dit alles zeggen? Wij willen alleen de vraag stellen: toen onze Gereformeerde vaderen te Dordrecht vergaderd waren, waarom maakten toen ook afgevaardigden van buitenlandsche kerken deel uit van de Synode? Was het niet omdat zij overtuigd waren, dat zij, daar het ging om geschillen omtrent de leer, zij de hulp en medewerking van de Gereformeerde kerken buiten ons vaderland noodig hadden. Handelden zij niet naar Gods woord, toen zij de vertegenwoordigers der buitenlandsche kerken ter synode riepen? Van die kerken waren eerst niet minder dan drie en twintig Godgeleerden verschenen uit Engeland, de Pfalts, Hessen, Genève, Zwitserland, Bremen en Emden; dit getal werd later nog met enkelen vermeerderd.

De vier Fransche afgevaardigden bleven afwezig, omdat hun koning hun geen verlof wilde geven; eveneens die van Brandenburg en van de Hollandsche gemeente van Londen. Er waren met opzet geen vertegenwoordigers uit Anholt uitgenoodigd, om de onrechtzinnige gevoelens van den vorst van dat land. Blijkt hieruit niet duidelijk, dat onze vaderen een synode bedoeld hebben, waarop alle Gereformeerde kerken vertegenwoordigd waren?

Wat zullen wij antwoorden op de stelling, dat de eenheid der lokale kerken ligt in de heilige algemeene Christelijke Kerk? Alleen dit. Dan is ook de Luthersche, de Doopsgezinde en de Roomsche Kerk één met de Gereformeerde Kerk! Immers de heilige algemeene Christelijke Kerk is ook bij hen, omdat wij vast er van overtuigd zijn, dat er oprecht geloovigen onder Lutherschen, Baptisten en Roomschen gevonden worden.

Er werd ons toegezonden het eerste nummer van den 39sten jaargang van de „The Banner of Truth" (de banier der waarheid) welk maandschrift voortaan om de veertien dagen zal verschijnen. De hoofdredactie is in andere handen overgegaan, en wel in die van den predikant Henry Beets. Wij juichen dit zeer toe. Het blad is „gewijd aan de belangen van de Christelijk Gereformeerde kerk en aan de verbreiding der Calvinistische beginselen". Dat wij er ons in verblijden, dat „The Banner of Truth" met meer kracht dan te voren is gaan wapperen, behoeft geen betoog. De uitgave geschiedt van wege de classis van Hackensack. Het tijdschrift zal eene meditatie; grepen uit de historie der kerk; beschrijvingen van Godsdienstige bewegingen buiten de Chr. Gerf. kerk, in 't bijzonder in Gereformeerde of Presbyteriaansche kerken; bespreking van kerkelijke vraagstukken, die in eigen kring opkomen, en ten slotte „kerknieuws" geven.

In het bijzonder verheugt het ons, dat dit tijdschrift in de Engelsche taal verschijnt. Al kunnen wij verstaan, dat velen onzer broederen in de Nieuwe wereld er op gesteld zijn, dat het woord hun in de Nederlandsche taal bediend wordt, toch mag niet uit het oog verloren, dat het opkomend geslacht onze taal niet meester is en daarom voor de Gereformeerde kerken op den duur zal verloren gaan, als het niet in de taal van het land bearbeid wordt.

Wij wenschen Dr. H. Beets en zijnen medehelpers 's Heeren zegen op hun pogen toe!

Winckel.

Voor Kinderen.

OOST EN WEST.

VII.

Een brief.

Toen de gezant te Parijs den brief ontving, stond hij versteld. Hij wist zeer goed wie mevrouw Panache was, maar overigens....

De brief was echter zoo duidelijk, en de last hem opgedragen zoo stellig, dat hij schoon niets van de zaak begrijpende, toch aanstonds zich zette aan het schrijven van een antwoord. Had hij geweten in welk een ongelegenheid hij daardoor zijn vriend De Raye zou brengen, hij zou zeker gezwegen en ook op andere wijs geschreven hebben. Doch hij vermoedde zelfs niet flauw wat er eigenlijk gaande was.

Toch kon hij niet nalaten in 't begin van zijn brief, op eerbiedige wijze, zijn verwondering over de vraag uit te spreken. Hij kon zich, zeide hij, met geen mogelijkheid begrijpen, hoe de naam van mevrouw Panache heel tot het Oeenache hof was doorgedrongen. Nog minder vatte hij, waarom haar Majesteit zulk een belang stelde in een zoo geheel onbeduidende vrouw.

Dan ging onze gezant voort met te vertellen, dat mevrouw Panache iemand was van een lang niet bekoorlijk uiterlijk; klein van gestalte, met een door ouderdom gerimpeld gezicht en volstrekt geen hofdame. Zij kwam wel vaak aan het paleis, maar als een bedelaarster, die van giften en gaven der grooten moest leven, welke, wat niet mooi was, haar lieten komen om den spot met haar te drijven.

Als mevrouw Panache ter maaltijd wordt genoodigd bij den koning, de koningin, den kroonprins of de kroonprinses, zoo schreef de gezant verder, dan is het altijd tot den avondmaaltijd, hetzij te Parijs of te Versailles (Versailles is een stad bij Parijs, waar het Fransche hof vaak